

Ons land investeert bijna zes miljoen euro in armtierige cités van Kinshasa

België blaast cités

tekst
Filip Michiels, Kinshasa
foto's
Tim Dirven

De cités vormen het kloppende, maar vaak ook bloedende hart van Kinshasa. Miljoenen mensen leven er opeengepakt in ellendige omstandigheden. De Belgische Technische Coöperatie tracht er de basisinfrastructuur op te krikken en het gemeenschapsgevoel te ontwikkelen.

Een ingenieur inspecteert een werf in Kimbanseke. Dankzij de Belgische Technische Coöperatie verrijst hier binnenkort een wijkkantoor die naam waardig.

De boulevard die Kimbanseke doormidden snijdt, is een toonbeeld van Afrikaanse chaos. Auto's die je amper nog auto's kunt noemen, kraampjes waar je letterlijk alles op de kop kan tikken en - om het Congolese plaatje compleet te maken - een smerige open riool die ook als stortplaats fungeert.

"Hoe dichterbij de boulevard - en dus bij de minibuses die hier het enige valabele transportmiddel zijn - hoe hoger de sociale status. De armste stakkers wonen helemaal

achterin de wijk, waar er van verharde wegen helemaal geen sprake meer is en waar men zich soms eerder in de brousse waant", vertelt BTC-vrijwilligster Charline Burton (24). Kimbanseke telt, al naargelang de bron, 1 tot 1,4 miljoen inwoners. Vaak zijn zij vanuit het platteland naar de stad afgezakt, waar ze nu in de meest miserabele omstandigheden trachten te overleven. Blanke bezoekers, zeker als ze gewapend zijn met een indrukwekkend fototoestel, vormen er een heuse

bezienswaardigheid en dus heeft de lokale burgemeester ons meteen ook maar enkele lijfwachten meegegeven. Donkere zonnebril op de neus, AK-47 over de schouder, we voelen ons meteen een heel stuk veiliger.

"Een van de voornaamste redenen waarom we uitgerekend hier een project lopen hebben, is dat dit een van de grootste maar tegelijk ook armste cités van Kinshasa is", legt Charline uit, terwijl we ons almaar dieper in de wirwar van steegjes wagen. Het eindpunt van onze tocht

nieuw leven in

blijkt een soort wijkkantoor in aanbouw. Terwijl enkele politieagenten iets verderop rustig een jointje roken, zwoegen enkele bouwvakkers ijverig verder. Hier moet binnen enkele maanden het nieuwe kantoor van de 'chef du quartier' verrijzen. "We willen in de eerste plaats het economische en sociale weefsel binnen de wijk herstellen. Op termijn moet dat tot beter bestuur leiden, waardoor uiteraard ook de levensomstandigheden van de bewoners er op vooruit zullen gaan."

LOKALE WERKKRACHTEN INSCHAKELEN

Klinkt dit alles nog theoretisch en voluntaristisch, dan maakt het enthousiasme van een aantal Congolezen die ons onderweg aanklampen meteen duidelijk dat de impact van dit soort projecten een eind verder reikt dan het puur infrastructurele. In elke wijk - Kimbanseke telt er ongeveer dertig - werd intussen een representatief wijkcomité uit de grond gestampt. Daarin zetelen telkens een twintigtal vertegenwoordigers van het sociale middenveld, die de schouders moeten zetten onder de verdere ontwikkeling van de wijk. "Zo trachten we de bevolking veel nauwer bij het bestuur van hun wijk en cité te betrekken.

"Een burgemeester kan niet meer zomaar beschikken over een budget van 100.000 dollar, zonder een aantal mensen te raadplegen."

Charline Burton, BTC-vrijwilligster

We stelden immers vast dat er in sommige cités wel al flink wat versnipperde initiatieven bestonden - doorgaans op initiatief van ngo's - maar dat het vaak ontbrak aan een wat bredere langetermijnvisie rond heel concrete noden: gezondheidscentra, zuiver water, scholen, noem maar op. Het is nu dus aan de wijkcomités om een aantal prioritaire projecten vast te leggen en die dan aan ons ter financiering voor te leggen. Eens we groen licht gegeven hebben, zoeken we voor alle projecten telkens ook lokale expertise én werkrachten om het werk uit te voeren. We trachten de mensen uit de cités dus nauw bij onze investeringen te betrekken, in de hoop dat ze er dan achteraf ook zorg voor zullen dragen. Enkel voor de aankoop van de materialen staan we zelf in. Om begrijpelijke redenen (glimlacht)."

Anno 2008 lopen er al gelijkaardige projecten in een viertal Congolese steden, en het is de bedoeling om er de volgende jaren nog meer op te starten. Dat is geen toeval. "We plegen regelmatig overleg met de plaatselijke autoriteiten en spelen hiermee rechtstreeks in op de nieuwe wet op de decentralisering en op de komende lokale verkiezingen. Willen we de dagelijkse levensomstandigheden van de bevolking verbeteren, dan moeten we de autoriteiten kunnen overtuigen om ook op lokaal niveau hun verantwoordelijkheid op te nemen. Het gaat niet langer op dat een burgemeester 100.000 dollar krijgt en daar zomaar kan over beschikken, zonder een aantal mensen te raadplegen."

Vlakbij de 'Boulevard' - noblesse oblige - heeft burgemeester Paul Kambombo van Kimbanseke intussen de tijd gevonden om ons te ontvangen. Glimmend van trots verwelkomt hij ons in zijn kantoor in het gloednieuwe gemeentehuis - met dank aan BTC - waar Kabila junior ons aan de muur innemend toelicht. Het moet snel gaan, maar van een foto kan geen sprake zijn alvorens de burgervader iemand gevonden heeft die hem zijn indrukwekkende sjerp kan omgorden. De man heeft het naar eigen zeggen razend druk: binnen

wachten hem een hoop af te werken dossiers, buiten puilt de inkomhal uit van de burgers die hem dringend willen spreken. En alsof dat alles nog niet volstaat, is de voorbije nacht ook nog een van zijn

politieagenten overleden. Je zou een stel Belgische journalisten voor minder wandelen sturen, maar dat doet hij niet. Uit dankbaarheid voor het nuttige werk dat BTC de voorbije jaren in zijn gemeente leverde. "Vroeger hield ik kantoor onder een boom, dankzij dit Belgische project beschikken we hier nu eindelijk over een goede infrastructuur. Niet enkel voor mezelf als burgemeester, maar ook voor mijn politieagenten en voor de verschillende wijkverantwoordelijken. Dit verhoogt niet enkel onze zichtbaarheid en onze aanspreekbaarheid, het heeft ook een nieuwe dynamiek op gang gebracht in onze gemeente. Door de grotere betrokkenheid voelt de bevolking zich nu ook mede-eigenaar van al die nieuwe projecten, wat de continuïteit ervan natuurlijk ten goede

komt. Jullie mogen in België dus gerust zijn: dit geld is goed besteed."

Een kwartiertje later stoten we, hartje Kimbanseke, op een groot stuk braakliggend terrein: een jaar geleden crashte hier een Russische Antonov. Tientallen mensen kwamen om het leven, de geïmproviseerde markt die er dagelijks plaatsvond werd met de grond

gelijk gemaakt. Vandaag baant een bulldozer er zich een weg op een lap grond middenin de krottenwijk. "Kijk, hier vertijst binnenkort een gloednieuwe marktplaats, gefinancierd met Belgisch ontwikkelingsgeld", vertelt Charline. Tientallen omstaanders kunnen hun enthousiasme amper bedwingen. Of hoe ontwikkelingshulp soms wel degelijk het verschil kan maken. ■

Charline Burton, jonge ontwikkelingswerker van vrijwilligersprogramma BTC

"Ontwikkelingssamenwerking sensibiliseren in België"

Charline Burton mag dan amper 24 zijn, het is duidelijk een dame die van aanpakken weet. Na een eerste journalistieke ervaring bij een Waalse regionale televisiezender besloot ze zich ruim anderhalf jaar geleden kandidaat te stellen voor het vrijwilligersprogramma van BTC. "Ik ben altijd al geboeid geweest door ontwikkelingssamenwerking. Toen ik afstudeerde als journaliste wilde ik dat wereldje ook beter leren kennen, al was het maar om ook voor mezelf wat toegevoegde waarde te scheppen met het oog op een latere mediacarrière. Toen ik bij BTC solliciteerde, heb ik dat ook niet onder stoelen of banken gestoken. Natuurlijk hopen zij via het vrijwilligersprogramma (omdat die vlag de lading niet echt dekt - de vrijwilligers ontvangen maandelijks een loon van 1.200 euro - wordt de naam binnenkort veranderd in 'junior assistenten', nvdr) ook een aantal mensen warm te maken voor een echte carrière in de ontwikkelingssamenwerking, maar er is meer dan dat. Ik denk dat het ook belangrijk is dat er in België een grotere sensibilisatie komt rond ontwikkelingssamenwerking. Dit programma kan daar een flinke bijdrage toe leveren." Wie de

streng selectieprocedure overleeft, trekt voor maximaal drie jaar naar het buitenland. "Ik had geluk: in mijn lichteing was er niemand die zat te springen om naar Congo te gaan", grijnst ze. "Na mijn eerste jaar hier heb ik voor één jaar bijgetekend, in oktober kan ik mijn verblijf hier met nog maximaal een jaar verlengen. Ik ben er nog niet volledig uit wat ik ga doen, maar dit was voor mij hoe dan ook een fantastische ervaring. Het heeft me geleerd om alle zogenaamde zekerheden opnieuw in vraag te stellen en de wereld op een heel andere, onbevangen wijze tegemoet te blikken."

Meer info? www.btctb.org

